

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

STORA INNEKLIMATPRISET

Dags att nominera

Känner du någon som har utvecklat en betydelsefull produkt, tjänst eller metodik? Det företaget kan få Stora Inneklimatpriset. Juryn längtar efter förslag som du lämnar via [denna länk](#) senast den 25 februari. Priset delas ut under NordBygg den 12 april.

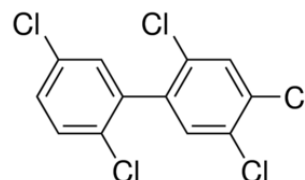
Bostadsbolag har ventilationsbrister

God inomhusmiljö ska ingå i hyran, men av 24 bostadsbolag i Stockholms län är det bara två som har godkänd OVK i alla sin fastigheter. Detta framgår i Hem & Hyras granskning. Enligt Fredrik Haux, Folkhälsomyndighetens expert på inomhusmiljö, så är det rent ut sagt dåligt att ventilationen inte fungerar och det är fastighetsägaren som har ansvar för det.

– Dålig ventilation kan leda till hälsoproblem. Vi vet att barnastma kan utlösas av en dålig inomhusmiljö, speciellt fuktproblem. Läget förvärras också för de som redan har astma, säger Fredrik Haux. Läs mer om [Hem & Hyras granskning](#) och om [bostadsbolagens kommentarer](#).

PCB i amerikansk skolluft

Vi utsätts fortfarande för PCB trots att det har varit förbjudet sedan 1978. Forskare i USA har funnit att inomhusluften i skolor har förhöjda PCB-halter. Analyserna indikerar att föroreningarna kommer från gammalt byggnadsmaterial, men också från nyare målarfärg. Tillsammans med annan exponering, till exempel via kosten, huden eller utomhusluften, riskerar barnen att få i sig ohälsosamt mycket PCB. [Läs om forskningen](#). [Läs om PCB](#).

Höga radonhalter i bostäder

Hundratusentals svenska bostäder har för höga radonhalter och radonet orsakar årligen ca 500 lungcancerfall i Sverige. Enligt ett EU-direktiv ska varje EU-land jobba fram en nationell handlingsplan, senast den 6 februari 2018, i syfte att sänka radonhalterna. [Titta på den korta radonfilmen](#).

Snabbfakta om radon:

- Radon är en radioaktiv gas som kommer från marken, byggnadsmaterial eller vatten från bergborrade brunnar.
- Radon har sitt ursprung i uran (U-238) som finns naturligt i vår berggrund.
- Höga koncentrationer av radon kan uppstå i inomhus och leda till för människa farligt höga halter.
- Näst efter rökning är radon orsak till att människor får lungcancer.
- Det är lätt att mäta och radonsäkra hem och arbetsplatser.
- Att öka ventilationen i bostaden kan vara ett sätt att sänka radonhalten
- Att installera FTX i bostaden kan vara ett sätt att sänka radonhalten
- Att installera en fläkt som suger ut markluften (radonsug) innan den kommer in i byggnaden kan vara ett sätt sänka radonhalten.

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Moderniserad ventilationskontroll

Den 16 november genomfördes workshopen *Moderniserad ventilationskontroll*. Totalt deltog det ett 40-tal personer; OVK-kontrollanter, OVK-handläggare, energikonsulter, myndigheter samt olika organisationer såsom FunkiS, Astma- och Allergiförbundet, Fastighetsägarna, Svensk Ventilation m.fl. Det var ett engagerat möte med mycket tankar och inspel. Mötesdeltagarna diskuterade de olika förslagen som RISE-projektet *Moderniserad ventilationskontroll* har tagit fram för hur OVK kan förbättras. Mötesdeltagarna framförde speciellt en önskan om att inomhusmiljön skulle ingå tydligare i OVK:n (*). Synpunkterna från workshopen kommer att bakas in i slutrapporten från RISE, vilken ska vara klar i början av 2018.

Bland förslagen att förbättra OVK märks:

- Möjlighet för kommunerna att ta ut avgift för handläggning av OVK-ärenden.
- Ett enhetligt protokoll med ett nationellt register som möjliggör statistik och uppföljning.
- Inkludera den nuvarande verksamheten och den faktiska inomhusmiljön i byggnaden på ett bättre sätt, och inte enbart kontrollera att ventilationen uppfyller kraven som ställdes när systemet togs i bruk. (*)
- Tydliga och samstämmiga krav i lagstiftning (Bygglagstiftning, Miljöbalken, Arbetsmiljölagen) avseende behovs- och närvarostyrning, avstängd/reducerad ventilation m.m.
- Möjlighet för OVK-kontrollanten att utföra efterbesiktning för uppföljning av åtgärder.

 EUROVENT Guidance Document on
Rating requirements for ventilation units

Revised 2.7. Feb. 2017. Issued by ENA, Eurovent and ENA Commission companies.

EVI/Eurovent Guidance Document on
Ecodesign requirements for ventilation units

Revised September 2015. Issued by ENA, Eurovent and ENA Commission companies

Commission Regulation (EU) No 1243/2014 of 7 July 2014 implementing Directive 2009/105/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign: requirements for residential units

Commission Delegated Regulation (EU) No 1243/2014 of 11 July 2014 supplementing Directive 2010/65/EU of the European Parliament and of the Council with regard to energy efficiency of residential ventilation units

Revised 2.7. Feb. 2017

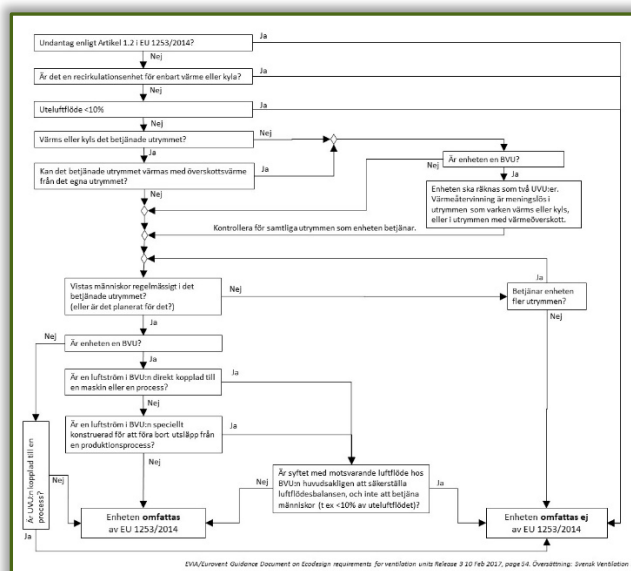
78 %
 En luft är viktig för vår hälsa. Återventilator innebär effektivt återvinning av värmen i luften.
 God ventilation kan halvera riskerna för att barn ska drabbas av de astma och allergisjukdomar.

50 %

40 %
 40 % av alla barn drabbas av astma eller allergi.

HAR NI KOLL PÅ ER VENTILATION?

Svensk Ventilation
 Företagshälsa

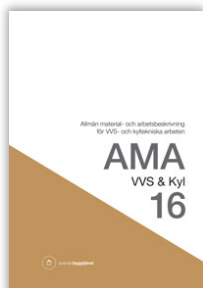

Kanalen

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Tyck till om AMA

Byggtjänst har startat arbetet med att uppdatera AMA inför AMA 19, som ska ges ut om drygt ett år. Förslag om vad som borde förbättras eller skrivas om är mycket välkomna. Kontakta erik.os-terlund@svenskventilation.se så får du underlag att granska.

Projekt och provkök hos RISE

Svensk Ventilations styrgrupp Produkter höll sitt senaste möte hos RISE i Borås den 29 november. Caroline Marcusson och Svein Ruud förevisade Forskningsvillan, redovisade resultaten från projektet *Behovsstyrd bostadsventilation* samt resonerade kring ventilationstyper, tryckförhållanden och fuktrisker. [Läs mer](#). RISE bjöd också på en rundvandring i laboratorierna, och visade bland annat den helt nya provuppställningen för att testa spiskåpor enligt EN 13141-3. Denna nya provningsmetod har en rörlig plåtskärm framför spishälsen för att simulera att en person rör sig i köket när man lagar mat.

Huvudsakliga ventilationsavsnitt i AMA VVS & Kyl

- 5 VA-, VVS-, KYL- OCH PROCESSMEDIESYSTEM
- 57 LUFTBEHANDLINGSSYSTEM
- Q APPARATER, KANALER, DON M M I LUFTBEHANDLINGSSYSTEM
- QA SAMMANSATTA APPARATER, KANALER, DON M M I LUFTBEHANDLINGSSYSTEM
- QB AGGREGATRUM OCH FLÄKTKAMMARE
- QE FLÄKTAR
- QF VÄRMEVÄXLARE
- QG LUFTRENARE
- QH LUFTFUKTARE, LUFTAVFUKTARE M M
- QJ SPJÄLL, FLÖESDON OCH BLANDNINGSDON
- QL VENTILATIONSKANALER M M
- QM LUFTDON M M
- R ISOLERING AV INSTALLATIONER
- RB TERMISK ISOLERING AV INSTALLATIONER
- Y MÄRKNING, KONTROLL, DOKUMENTATION M M
- YT MÄRKNING, KONTROLL, INJUSTERING M M AV INSTALLATIONER

Vad är AMA?

AMA är byggbranschens mall för krav på material, utförande och färdigt resultat. AMA ska avspegla branschens uppfattning av god praxis, accepterad kvalitet, beprövad teknik och fackmässigt utförande, och texterna används flitigt i tekniska beskrivningar.

Kanalen

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Designguide för bostadsventilation

Svensk Ventilations medlemsföretag är välkomna att delta i BeBo:s workshop *Designguide ventilation i energieffektiva flerbostadshus* den 5 dec kl.13:00–16:00 i Stockholm. Deltagande i workshopen är kostnadsfritt men deltagarantalet är begränsat. Mer information och anmälan via [denna länk](#).

Öppna röstningar

Följande europeiska standarder är öppna för röstning. *Kursivt anges sista dag att svara till SIS.*

- EN 14799:2007 Air filters for general air cleaning – Terminology. 2018-02-23.
- ISO 5802:2001/Amd 1 Industrial fans - Methods of performance testing in-situ. 2018-02-05.

Kommittémöten

CEN TC 156 *Ventilation for Buildings* möttes i Bryssel den 21 november. Nästa möte planeras i juni 2018.

SIS TK 170 *Luftbehandling* möttes i Stockholm den 28 november. Nästa möte är inbokat den 8 maj 2018.

Standard intresserar RSVR

SS-EN 12097 *Krav på kanalkomponenter för underlättande av underhåll* innehåller rekommendationer om storlek och placering av rensluckor och refereras i det allmänna rådet till Boverkets byggregler 6:254 *Installationer*. Standarden är uppe för femårsöversyn, och det är anledningen till att Riksförbundet Sveriges Ventilationsrengörare (RSVR) nu intresserar sig för standardiseringsarbetet. RSVR:s styrelse hade bjudit in Svensk Ventilation för en genomgång av standardiseringsarbetet den 7 november, och vi hoppas att snart kunna välkomna RSVR som deltagare i SIS TK 170.

EN-standarder kommer automatiskt upp för översyn vart femte år. Då röstar de nationella standardiseringsorganen t ex SIS i Sverige, om hur CEN ska gå vidare med standarden, antingen

- behålla
- revidera
- ta bort

Remissvar

Svensk Ventilation är ventilationsbranschens remissinstans och vi kommer under december månad att svara på följande remisser.

- Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett etiskt ämne i alla nationella program. (Utbildningsdepartementet)
- Promemorian Energimärkning. (Miljö- och energidepartementet)

Länk till alla Svensk Ventilation [remissvar](#).

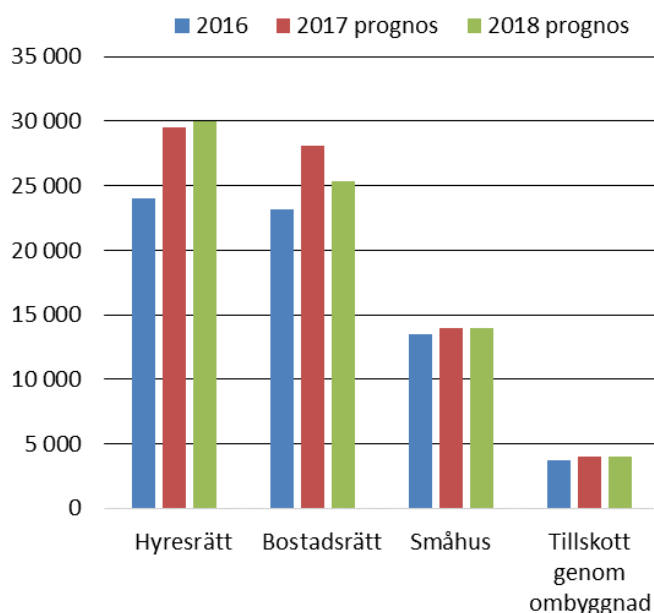

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Bostadsbyggandet ökar fortfarande

November månads statistik från Boverket och SCB bekräftar ett rekordhøgt byggande, men spår samtidigt att bostadsbyggandet snart planar ut. Men nedgången 2018 väntas bara bli 3%, och då blir 2018 ändå hela 14% högre än 2016.

Antal påbörjade bostäder enligt Boverket

Sveriges hushåll har fortsatt starkt förtroende för den egna och landets ekonomi, medan en viss osäkerhet sprids när det gäller bostadsmarknaden. Bostadsbyggande får dessutom stöd via de extra 1,8 miljarder kronor som Boverket delar ut till 199 kommuner som stöd till ökat bostadsbyggande. [Se listan på kommuner som får stöd.](#)

Läs mer hos [Boverket](#) och [SCB](#), eller logga in på medlemssidorna och läs det senaste månadsbrevet från Industrifakta.

Ökat intresse för ventutbildningar

Intresset för ventilationsutbildningar fortsätter att öka. Tack vare det nya ventilationslabbet i Katrineholm och den ökade efterfrågan har nu IUC utökad antal kurstillfällen i [Mätning av luftflöden](#) och [Injustering av luftflöden](#).

Ventilationsmontörsutbildningen som startade i höstas har fått ett väldigt positivt mottagande. Utbildningen varvar sex teoretiska utbildningsveckor på IUC med praktiskt arbete på företaget. Läs om den pågående utbildningen i tidningen [Energi & miljö](#). En ny omgång startar i april 2018. Läs mer om [innehållet i ventilationsmontörsutbildningen](#) och anmäl er till nästa utbildningsstart genom att mejla till marie.lindholm@iuc-utbildning.se.

[Läs hur ett företag](#) menar att kompetensutveckling är en möjlighet till nya affärer och för att kunna möta kundernas behov och krav.

Kanalen

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

ARBETSMILJÖ
VERKET

#metoo

Kränkande särbehandling ska inte förekomma och den form av sexuella trakasserier som uppmärksammas i media har ofta ett ursprung i makt och missbruk av maktställning. Det har dock även uppmärksamats att ett sådant beteende har kunnat gro på grund av brister i organisation eller företagskultur. Förutom sexuella trakasserier inkluderar kränkande särbehandling också mobbning och diskriminering. Som arbetsgivare ska man klargöra att kränkande särbehandling inte accepteras i sin verksamhet. Man ska också vidta åtgärder för att motverka förhållanden i arbetsmiljön som kan ge upphov till kränkande handlingar. Under 2017-2019 bedriver Arbetsmiljöverket en inspektionsinsats med syfte att förebygga ohälsa och olycksfall, där den organisatoriska och sociala arbetsmiljön kan vara en orsak till att medarbetare drabbas. Läs mer om [#metoo](#), [kränkande särbehandling och mobbning](#) samt om föreskriften [Organisatorisk och social arbetsmiljö](#) (AFS 2015:4).

Boverket

Stöd till renovering

Sedan tidigare finns ett stöd för att renovera och energieffektivisera hyresbostäder i områden med socioekonomiska utmaningar. Från och med den 1 november 2017 kan fler söka då regeringen har

tagit bort kravet på att stödet bara kan lämnas för att renovera och energieffektivisera byggnader med en energiprestanda som är sämre än 130 kWh (Atemp) per år. [Läs mer](#) och [se filmen](#).

Energimyndigheten

Forskningsprogrammet E2B2

Forskningsprogrammet E2B2, där forskare och samhällsaktörer jobbar tillsammans för en energieffektiv bebyggelse, har fått höga betyg i en oberoende utvärdering. Allt tyder på att programmet på ett framgångsrikt sätt lyckats skapa verklig energieffektivisering i samhällsbyggandessektorn. Den första programperioden i E2B2 har pågått sedan 2013 och avslutas under våren 2018. Svensk Ventilation har aktivt deltagit i flera projekts referensgrupper. [Läs rapporten](#).

I följande projekt har Svensk Ventilation deltagit i referensgrupper:

Projektnamn	Projektledande organisation	Total budget
Behovsstyrd ventilation i bostäder	SP/RISE	6 425 000
Ljud och luft i inomhusmiljön – avvägningar för boendes välbefinnande	SP/RISE	2 059 259
Energieffektiv ventilation genom decentraliserade fläktar	SP/RISE	866 000
Moderniserad ventilationskontroll	SP/RISE	1 150 000

Kanalen

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Lokalavdelningarna Syd och Väst

Fullsatta träffar om ny mätstandard

Det blev ståplats för de sist anmälda av närmare 60 personer till lunchträffen i Malmö den 24 november. Även i Göteborg den 27 november samlades ett 60-tal personer för att höra Carl Welinder presentera europastandarden *Fältmetoder för mätning av luftflöden* som nyligen har kommit på svenska som SS-EN 16211:2015. Standarden behandlar hur man mäter luftflöden på plats i byggnader, och ersätter gamla Formas T9:2007 *Metoder för mätning av luftflöden i ventilationsinstallationer*. Träffen arrangerades i samarbete mellan EMTF, FunkiS, SIS och Svensk Ventilation.

Standarden presenterades av Carl Welinder, som är svensk expert i den europeiska standardiseringsgrupp som har utarbetat standarden. Han fick i år Svensk Ventilations utmärkelse för sitt arbete med just denna standard.

På fler platser 2018

Under början av 2018 planeras ytterligare två lunchträffar om den nya mätstandarden, troligtvis i Kristinehamn och Sundsvall.

Kommande aktiviteter i Väst

Lokalavdelning Väst planerar följande:

- 🌐 Utbildning om AMA VVS & Kyl.
4 december
- 🌐 Utbildning: *Juridiken kring störningar i entreprenader*, vårterminen 2018.
- 🌐 Brandutbildning, 2 tillfällen, vårterminen 2018.

Kontakta någon i [lokalavdelningens styrelse](#) om du undrar något eller vill engagera dig i föreningen.

Lokalavdelning Mitt

Brandutbildning i två varianter

Sammanlagt deltog ett sjuttiototal personer när Svensk Ventilations lokalavdelning Mitt tillsammans med Energi & Miljötekniska föreningen den 15 och 16 november i Örebro höll brandskyddsutbildningar i två varianter:

- 🌐 Heldag för entreprenörer, fastighetsägare och VVS-konsulter.
- 🌐 Halvdag för ventilationsmontörer.

Kursledare var Martin Borgström.

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Stockholms Lokalavdelning

Många nyfikna på nya filterklasserna

De gamla filterklasserna känner vi ju så väl – ska vi behöva lära oss nya? Det undrade säkert flera av de 70 personer som anmälde sig till lokalavdelningens lunchträff den 13 november. Anders Flyckt gjorde dock fullständigt klart att de gamla klasserna tas bort sommaren 2018, så det är bara att gilla läget och lära sig de nya. Filtren mäts och klassas separat för partiklar i tre olika storleksfraktioner, och en sifferbeteckning visar hur stor andel av partiklarna som filtret skiljer av. [Läs mer på Svensk Ventilations webb](#). Arrangerade gjorde EMTF, FunkiS och Svensk Ventilation.

Standarden presenterades av Anders Flyckt, expert på partikelfiltrering med lång erfarenhet av filterteknik och arbete med kvalitet och standardisering.

Lunchträff 11 december

Ny vägledning för fläkt i drift

När en byggnad brinner är det bokstavligen livsviktigt att ventilationssystemet hindrar brandgaserna från att spridas till utrymmen där människor vistas. En skyddsmetod är att låta ventilationssystemets vanliga fläktar hålla undan och föra bort brandgaserna, så kallad *Fläkt i drift*. En arbetsgrupp inom Svensk Ventilation har under 2017 tagit fram en ny vägledning för hur *Fläkt i drift*-system kan utformas och dimensioneras. Lite kort presenterar lunchträffen svar på några av alla de frågor som ställs om *Fläkt i drift*-lösningar.

- I vilka byggnader brukar *Fläkt i drift* vara en lämplig lösning?
- Hur mycket värme tål vanliga ventilationskomponenter under 30-60 minuter?
- Hur utformar man F-, FX-, och FTX-system för *Fläkt i drift*?

Vägledningen presenteras av arbetsgruppens expert och skribent Martin Borgström, mångårig brandkonsult med installationsbrandskydd som specialitet. Martin är en flitigt anlita branschutbildare och var huvudförfattare i nytgåvan 2014 av vår handbok Praktiska lösningar – Brandskydd.

Tid och program

11.30 Lunchsmörgås och kaffe
12.00–13.00 Föredrag med frågestund

Plats

Hägerstensåsens medborgarhus, Riksdalervägen 2, Hägersten

Arrangörer

Svensk Ventilation, Stockholms lokalavdelning
Energi & Miljötekniska föreningen

[Länk till anmälan](#)

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Svensk Ventilations
medlemmar har
10 % rabatt
på IUC:s kurser

Utbildning och kurser

Ventilationsmontör – varvad företagsutbildning

2017-12-04 – 2018-02-16	Fullbokad
2018-04-23 – 2018-10-19	Katrineholm

Steg 1 - Ventilationsmontör

Självstudier + 2017-12-12	Stockholm
Självstudier + 2018-01-16	Kundens lokaler
Självstudier + 2018-03-07	Katrineholm
Självstudier + 2018-06-12	Stockholm
Självstudier + 2018-09-04	Katrineholm
Självstudier + 2018-11-06	Stockholm

Steg 2 - Certifierad ventilationsmontör

2018-01-23 – 2018-01-24	Stockholm
2018-04-24 – 2018-04-25	Stockholm
2018-11-24 – 2018-11-25	Katrineholm

Steg 3 - Ledande ventilationsmontör

2018-05-15 – 2018-05-17	Katrineholm
2018-09-25 – 2018-09-27	Katrineholm

Installationsbrandskydd

1 dag	Kontakta IUC
-------	--------------

Ventilationsteknik

2018-03-21 – 2018-03-22	Katrineholm
2018-05-23 – 2018-05-24	Katrineholm
2018-10-03 – 2018-10-04	Katrineholm
2018-11-13 – 2018-11-14	Katrineholm

Bygglagstiftning OVK + certifieringsprov

2018-02-12 – 2018-02-14	Göteborg
2018-05-29 – 2018-05-31	Stockholm
2018-10-16 – 2018-10-18	Göteborg
2018-12-11 – 2018-12-13	Katrineholm

Injustering av luftflöden

2018-01-22 – 2018-01-24	Katrineholm
2018-02-06 – 2018-02-08	Katrineholm
2018-04-17 – 2018-04-19	Katrineholm
2018-08-28 – 2018-08-30	Katrineholm
2018-12-04 – 2018-12-06	Katrineholm

Mätning av luftflöden

2018-01-16 – 2018-01-17	Katrineholm
2018-03-13 – 2018-03-14	Katrineholm
2018-05-02 – 2018-05-03	Katrineholm
2018-09-11 – 2018-09-12	Katrineholm
2018-11-27 – 2018-11-28	Katrineholm

Ekonomi i projekt

2018-09-11 – 2018-09-12	Katrineholm
-------------------------	-------------

Diplomerad projektledare

4 delkurser 10 kursdagar	Kontakta IUC
--------------------------	--------------

ETT NYHETSBREV FRÅN SVENSK VENTILATION

Medlemskalender november 2017 – januari 2018

2017-11-01	Andas lätt och räkna rätt, roadshow, Katrineholm (IUC)
2017-11-02	Arbetsgrupp Fläkt i drift, webbmöte
2017-11-06	Lunchträff om asbestosanering, Stockholm
2017-11-09	Heta Arbeten, Teknik- och Entreprenörsutskottet, Stockholm
2017-11-13	Styrgrupp Marknad, Stockholm/webb
2017-11-13	Lunchträff om ny filterstandard, Stockholm
2017-11-13	Arbetsgrupp Fläkt i drift, webbmöte
2017-11-15	Brandutbildning för entreprenörer, fastighetsägare och VVS-konsulter, Örebro
2017-11-16	Brandutbildning för ventilationsmontörer, Örebro
2017-11-16	OVK-seminarium med RISE, Stockholm
2017-11-17 -18	Bostadsrättsmässan, OVK-tema, Stockholm
2017-11-20	Euroventcertifiering kampanjplanering, webbmöte
2017-11-21	CEN TC 156 Ventilation for buildings, Bryssel
2017-11-21	AMA VVS & Kyla expertgrupp, Stockholm
2017-11-22	Ekodesign-workshop, Malmö
2017-11-23	Styrelsemöte, Stockholm
2017-11-24	Lunchträff om ny flödesmätstandard, Malmö
2017-11-24	Översyn av steg-utbildningarna, Stockholm
2017-11-27	Lunchträff om ny flödesmätstandard, Göteborg
2017-11-27	Nordiskt branschmöte, Oslo
2017-11-28	SIS TK 170, Luftbehandling, Stockholm
2017-11-29	Styrgrupp Produkter och behovsstyrd bostadsventilation, Borås

2017-11-30	Styrelsens arbetsgrupp, Stockholm
2017-12-04	Kurs om AMA VVS & Kyl, Göteborg
2017-12-04	Auktorisationsmöte, Stockholm
2017-12-04	Styrgrupp Marknad, webbmöte
2017-12-05	BeBo-möte om designguide för flerbostadshus, Stockholm
2017-12-06	IUC ledningsgrupp, Stockholm
2017-12-06	Styrgrupp Utbildning, Stockholm
2017-12-11	Lunchträff om Fläkt i drift, Stockholm
2017-12-12	Presentation av jämförelse mellan FX och FTX, Stockholm
2017-12-14	Projektmöte: Luft och ljud i inommiljön, Borås
2018-01-11	Installationsskriv vid rensluckor, Stockholm
2018-01-12	AMA VVS & Kyla, Stockholm
2018-01-15	Lunchträff på aktuellt tema, Stockholm
2018-01-16	Branschdag om brandskydd, Sundsvall
2018-01-18	Andas lätt och räkna rätt, roadshow, Jönköping
2018-01-23	Styrgrupp Brand, Stockholm